

יום ראשון י"ט אב תש"פ, 09/08/20

לכבוד,

מנהלי בתי הספר,

מרכזי המקצוע והמורים לתנ"ך

בחינוך הממלכתי,

חוזר מפמ"ר תנ"ך בחינוך הממלכתי תשפ"א 1/

"וְרוּחַ נְכוֹן חִדֵּשׁ בְּקִרְבֵּי..." (תהילים נא', יב')

לפניכם ההנחיות והנהלים בתחום הדעת על כל היבטיו. באלה לא די. אנו נזקקים ל" איש אשר רוח בו.."
(במדבר כ"ז, י"ח), וכאותו הסיפור, לעדה נדרש רועה וזה אתם מורים יקרים. בכוחכם ובידכם חיזוק מעמדו ומקומו של התנ"ך בקרב תלמידינו.

התקופה האחרונה, הציבה בפנינו אתגרים רבים. אתם מורי התנ"ך ידעתם למנף אותם לכדי הזדמנויות הלכה למעשה בדרכי ההוראה והלמידה שלכם. אנו תקווה, שאלו תלוונה אתכם גם בעת הזו ובעתיד. השותפות והשיתוף של קהילת המורים לתנ"ך, היא זו שהובילה להתמודדות ועמידה באתגרים בכבוד ובהצלחה יתרה.

בהערכה והוקרה על כל פועלכם.

חוזר זה עוסק בנושאים הבאים :

1. **תכנית הלימודים**
2. **לימוד התנ"ך מתוך ספר תנ"ך**
3. **אתר תנ"ך ממלכתי החדש**
4. **יחידות הוראה מקוונות**
5. **הכשרת מורים**
 - א. מורים מנחים בחינוך העל יסודי
 - ב. מורים מנחים בחינוך היסודי
 - ג. הכשרת מורים במוסדות להשכלה גבוהה
6. **פיתוח מקצועי**

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- א. מתווה הפיתוח המקצועי
- ב. השתלמויות במסגרת "איחוד מול ייחוד"
- ג. השתלמויות מרוכזות בבית יציב
- ד. חובת ההשתתפות בפיתוח המקצועי
- ה. ימי עיון תשפ"א
- ה.1 ימי עיון במחוזות
- ה.2 כנס הקיץ תשפ"א
- 7. החינוך היסודי**
- א. תכנית הלימודים והחלטה בשנת הלימודים
- ב. תכנית הלימודים בכיתה א'
- ג. קבלת ספר בראשית בכיתה א'
- 8. החינוך העל יסודי**
- א. חטיבת הביניים
- א.1 תכנית הלימודים והחלטה בשנת הלימודים
- א.2 הערכה חלופית 30%
- ב. חטיבה עליונה
- ב.1 תכנית הלימודים והחלטה בשנת הלימודים
- ב.2 הערכה חלופית 30%
- ב.3 הערכה על הערכה
- 9. בחינות הבגרות בשנת הלימודים תשפ"א**
- א. מבנה בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% לנבחנים אינטרניים
- ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% - שאלון מותאם
- ג. בחינת בגרות מתוקשבת בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% לתלמידים בעלי התאמות לימודיות
- ד. בחינות בעל פה
- ה. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לעולים חדשים
- ו. תכנית ההיבחנות 30 - 70 לתלמידי כו"ח
- ז. הישגי בחינות הבגרות בבחינות החורף תש"פ
- ח. החממה הפדגוגית
- ח.1 בחינת בגרות מתוקשבת עתירת מדיה 2 יחידות לימוד
- ח.2 "מבראשית" - תכנית ממירה בגרות
- ח.3 תכניות תמ"ר
- ח.4 הטמעת פריטים מקדמי חשיבה ועמ"ר בבחינות החיצוניות

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- ט. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות על פי תכנית 30-70
- י. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים

10. **נבחני משנה ואקסטרנים**

- א. בחינות הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרנים
- ב. בחינות הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרנים עולים
- ג. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות לנבחני משנה ואקסטרנים
- ד. מועדי הבחינות לנבחני משנה ואקסטרנים

11. **תכניות ופעילויות להעשרת הלמידה בתנ"ך**

- א. יוזמות חינוכיות וחוייתיות ללימודי התנ"ך
- ב. מוזיאון ארצות המקרא
- 11. פעילויות וסיורי העשרה
- 22. משפט לימודי
- ג. "תורה נביאים... וכותבים!"
- ד. חידון התנ"ך
- ה. העשרות לימודיות - 929

12. **מערך צוות ההדרכה בתנ"ך**

1. **תכנית הלימודים**

שנת הלימודים תשפ"א עומדת בסימן החלתה של [תכנית הלימודים](#) על כל חטיבות הגיל, החל מהחינוך היסודי וכלה בחינוך העל יסודי. תכנית הלימודים שמה דגש על הקריאה בתנ"ך, ידיעת המסופר בו על תכניו וערכיו, והפקת המשמעות והרלוונטיות לחיי התלמידים. הרציונל, העקרונות והתכנים, מחייבים את צוותי התנ"ך, ובהתאם להיערכות בדרכי ההוראה, הלמידה ודרכי ההיבחנות.

לרשות המורים עומדים אמצעים שונים, אשר יסייעו בידם בתהליכי ההוראה והלמידה. [אתר תנ"ך ממלכתי](#), לחומרי הוראה ולמידה, הנותן מענה פדגוגי לפרקי הלימוד בתכנית הלימודים. [תיק תכניות לימודים](#), היכול לסייע בתכנון ההוראה והלמידה, תוך יצירת קשרים בין ידע מיומנויות וערכים, וכן הרחבות והעשרות שונות בתכנית הלימודים. כמו כן, [המרחב הפדגוגי](#) של משרד החינוך, הכולל שיעורים מוקלטים, העשרות והרחבות של תכנית הלימודים, ומהווה נדבך נוסף לצוות המקצועי, בתכנון ויישום תהליכי ההוראה והלמידה בכיתה ובבית.

2. לימוד התנ"ך מתוך ספר תנ"ך

בכל שלבי החינוך, החל בחינוך היסודי וכלה בחינוך העל יסודי, הלימוד מספר התנ"ך והטקסט התנכ"י במקור, חוזר למוקד השיעור. ההנחיה ללימוד מתוך ספר התנ"ך וההתמצאות בו, חשובה דווקא לחינוך הממלכתי, כאשר אלה חסרים, בתהליכי ההוראה הלמידה וההערכה.

ההנחיה ללימוד הוראה והערכה מתוך ספר התנ"ך, כבר בשלבי החינוך המוקדמים ולאורך כל חטיבות הגיל, תאפשר התמודדות והתמצאות מיטבית בו, ותפחית את הרתיעה מהספר ולשונו.

בחינוך היסודי בכיתה ב' - ג', הקריאה והלימוד בשיעורי התנ"ך תעשה מתוך מהדורה מיוחדת בלבד של ספר בראשית, הנגישה לתלמידים שאך זה עושים את צעדיהם הראשונים בקריאה בכלל.

מכיתה ד' - י"ב, הלימוד וההוראה יהיו מתוך ספר התנ"ך המלא.

ספר בראשית, [במהדורה המיוחדת](#) וספר תנ"ך מלא, אלה ספרי המקור היחידים המאושרים על ידי משרד החינוך.

אתר תנ"ך ממלכתי, נותן מענה ומסייע בידי המורים והתלמידים, בהתמודדות עם הטקסט המקראי על כל היבטיו, כגון הקראה, פרשנות, תקציר ואמצעים ריטוריים נוספים ומגוונים.

כאמור, ספר התנ"ך וההתמצאות בו, יהוו חלק בלתי נפרד מתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה. בהתאם ובהמשך להנחיות הקודמות, בבחינת הבגרות שנערכה השנה, הטקסט המקראי, לא נסרק בשני הפרקים הראשונים של הבחינה. בהדרגה, הטקסט המקראי הסרוק יעדר מפרקים נוספים בבחינה.

3. אתר תנ"ך ממלכתי

[אתר תנ"ך ממלכתי](#) מהווה אתר רשמי של הפקוח על הוראת התנ"ך במשרד החינוך, בו תוכלו למצוא מידע מההיבט המנהלתי והפדגוגי כאחד.

האתר מהווה את הקשר הישיר בין הפקוח על הוראת התנ"ך לבין המורים. באתר, ניתן למצוא את כל ההיבטים המנהלתיים והפדגוגיים כאחד. אלה, מפורסמים רשמית ובראש בראשונה בו. הצוות המקצועי, יוכל להתעדכן בכל הקשור בתחום הדעת, התנהלותו הנחיותיו וחידושו.

האתר על חומריו וההיצע הרחב בו, מהווה אמצעי בידי המורה לקדם הוראה ולמידה משמעותית. כמו כן, יש ובחינות הבגרות תכלולנה חומרי הוראה ולמידה מתוך אלה המובאים באתר.

4. יחידות הוראה מקוונות

לקראת תשפ"א המזכירות הפדגוגית החלה בפתוח מערך כלים חדש המשלים את מהלך תיק מורה ומלווה את לימודי התוכן מכתה א' עד כיתה ט'. מערך זה כולל יחידות הוראה מקוונות ולצידן מחולל הוראה. יחידות ההוראה יושבות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב [רעיון גדול מרכזי](#).

מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור, הנותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. המורה מוזמן לבחור בין הפריטים, לפי שיקול דעתו, את המתאימים ביותר, לתלמידים שלו. כמו כן, לצד יחידות ההוראה יעמוד לרשות המורה מחולל הוראה, אליו יוכל לגרור את הפריטים שבחר, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים, ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכין המורה יוכל לשמור בסביבה אישית שלו ולחזור אליהם בכל עת. יחידות ההוראה הראשונות עולות בתחומי דעת שונים כגון היסטוריה מדעים וגיאוגרפיה. עם הזמן תחום הדעת תנ"ך יזכה גם הוא ליחידות הוראה מקוונות נוספות, להעשרת חומרי ההוראה והלמידה, קידום הטמעת מיומנויות וערכים ומתן כלים נוספים לפיתוח והתקדמות.

5. הכשרת המורים

א. מורים מנחים בחינוך העל יסודי

מיזם התנ"ך לקידום הוראת התנ"ך ומעמדו במערכת החינוך ובחברה הישראלית, יצא לדרך בשנת הלימודים תשע"ט. המיזם נעשה בשיתוף קרן פילנטרופית בליווי הפיקוח על הוראת התנ"ך והמזכירות הפדגוגית. המיזם מבקש להוסיף ולשכלל את מיומנויות הוראת התנ"ך, ולסייע בידי מורים נוספים לפתח ולהוביל שיח זהות יהודית - ישראלית פלורליסטית באמצעות לימוד התנ"ך.

המיזם כולל שתי שנות לימוד - שנה א' מתמקדת ביום לימודים ושנה ב' מתמקדת ביישום הכלים במרחב הלימודי. הזמנה להצטרפות מורים למיזם קרא [כאן](#).

המחזור הראשון של בוגרי המיזם בתש"פ סיים את הכשרתו. הכלים והמיומנויות באמתחתם, אשר נרכשו במהלך ההכשרה, ישמשו בידם להוביל למידה מיטבית ומקצועית כל אחד בבית ספרו.

ב. מורים מובילי תרבות ומורשת בחינוך היסודי

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

בבתי הספר הממלכתיים יהודיים, נלמדים מקצועות המורשת תנ"ך ותרבות יהודית ישראלית. כל אחד מתחומי דעת אלו מבקש לעורר, לצד המרכיבים העיוניים, גם לימוד חווייתי הפורץ את גבולות הכיתה ומשתף את כלל קהילת בית הספר.

מטרת המיזם, להכשיר מורה מוביל למקצועות תרבות ומורשת בבתי הספר היסודיים. המורה המוביל יהיה אחראי על הפתוח המקצועי של הצוות, ויטפח את תחומי הדעת מעבר לשעות ההוראה במרחב הבית ספרי.

אנו קוראים למורי החינוך היסודי לקחת חלק במיזם. עידכון ופרטים להפעלת המיזם בתשפ"א, יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

ג. הכשרת מורים במוסדות להשכלה גבוהה

אנו ערים למצוקה ההולכת וגוברת של חסר במורים הלומדים תנ"ך לחינוך הממלכתי. המוסדות להשכלה גבוהה ברחבי הארץ, ממשיכים לפתוח שעריהם לסטודנטים ומורים ללימודי המקרא בתחומם. מסלולי הלימוד המוצעים: תואר ראשון ושני במקרא (BA ו-MA), תואר בוגר בחינוך (BEd) עם התמקצעות בתנ"ך, מסלול הרחבת הסמכה בתנ"ך, מסלול מ-טיץ' בתנ"ך.

בחרו את המקום והתכנית המתאימה לכם, באחד מהמוסדות להשכלה גבוהה וההכשרה האקדמיים הפזורים ברחבי הארץ: מכללת אורנים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, אוניברסיטת בר אילן, מכללת גורדון, אוניברסיטת חיפה, מכללת דוד ילין, מכללת לוינסקי, מכון מופ"ת, מכללת סמינר הקיבוצים, האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת תל אביב.

בפורטל לעובדי הוראה, ניתן לקבל פרטים בדבר [הלוואות מותנות לסטודנטים, תכניות ייחודיות להכשרת עובדי הוראה, הכשרה אקדמית לעובדי הוראה.](#)

6. פיתוח מקצועי

א. מתווה הפיתוח המקצועי

מתווה הפתוח המקצועי ב"רוח נכון..." ביסס את מעמדו בקרב המורים בתחום הדעת. המתווה מאפשר בחירה אישית, ונותן מענה למורה בהתאם לתכנים וצרכים מקצועיים. במסגרת הקורס יוכל המשתלם לבחור את 30 שעות הגמול, מתוך פריסה רחבה הכוללת תכני לימוד, מיומנויות ושיח ערכי להוראה ולמידה בכיתה ומרחוק, לפי שכבת גיל, ובהתאם להעדפה אישית ומקצועית. כמו כן המורה המשתלם בוחר את דרך הלמידה המתאימה לו, אם זו מקוונת, סינכרונית וא-סינכרונית, פנים אל פנים בימי עיון וסיורים. אלה האחרונים, יעשו בכפוף להוראות משרד הבריאות בשנה מאתגרת זו.

יחידות ההשתלמות הן של 3 או 6 שעות. בנייתה של תכנית ההשתלמות בהתאמה אישית, תהיה בסיוע וליווי מדריך מתחום הדעת תנ"ך ממי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

לרישום והשתתפות בפיתוח מקצועי "ברוח נכון..." הרשמו [כאן](#).

ב. השתלמויות במסגרת "איחוד מול ייחוד"

מודל ההשתלמויות המקוון, משלב מומחיות פדגוגית עם מומחיות בתחום הדעת. המודל מכוון ליישום רחב של דרכי הוראה למידה והערכה, ונותן מענה לחלופות בהערכה הבית ספרית במסגרת ה- 30% ובמסגרת התכניות הממירות 2 יח"ל לבגרות. מודל זה מסייע לגיבוש קהילת מורים לומדת, מגוון מתודות וכלים חדשניים, תוך יצירת שפה משותפת של מיומנויות הוראה ולמידה בתחום הדעת. במסגרת הפיתוח המקצועי המקוון בתנ"ך מוצעות האפשרויות הבאות:

- ✓ פיתוח מקצועי מקוון בלמידה בדרך "החקר" למורים הלוקחים חלק בתכנית תמ"ר וחלוצי הערכה, תכניות ממירות 2 יח"ל לבגרות.
- ✓ קורס למורים המבקשים להגיש לבחינה המתוקשבת עתירת המדיה.
- ✓ חשיבה מסדר גבוה בתהליכי הוראה למידה והערכה
- ✓ "והבאתם ראשית העומר..." עקרונות העמ"ר בתהליכי הוראה למידה והערכה.
- ✓ קורסי מיקרוקרדיטציה – "[הכונרת](#)" כשירויות ומיומנויות בתהליכי הוראה ולמידה לחינוך היסודי.
- ✓ אוכלוסיות מאתגרות – כשירויות ומיומנויות בתהליכי הוראה למידה והערכה.
- ✓ הוראה מרחוק- כשירויות ומיומנויות של למידה מרחוק.

ג. חובת ההשתתפות בפיתוח המקצועי

הפתוח המקצועי, מאפשר למורה להיות חלק מקהילת מורים לומדת. קהילה המאפשרת לרכוש כלים ומיומנויות נדרשות בתהליכי ההוראה למידה והערכה, בהתאמה לצרכים הנדרשים בכל אחד מהיבטים אלה.

לפניכם מערך נרחב הנותן מענה להיבטים ותהליכים נדרשים בה.ל.ה.

חובת ההשתתפות בפיתוח מקצועי חלה על המורים הבאים:

- ✓ המורים המשתתפים בתכנית "ממירה בגרות תמ"ר" או ב"חלוצי הערכה". אלה מהווים קהילת מורים, הלומדת יחדיו, והיוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה ייחודיים, בהתאם לדרישות ההערכה הממירה בגרות בתכניות אלה.
- ✓ המורים המשתתפים בבחינת הבגרות "עתירת המדיה". אלה מהווים קהילת מורים לומדת היוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה בשיתוף המדיה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- ✓ המורים המשתתפים בתכנית "מבראשית", קורס ממיר בגרות. אלה מהווים קהילת מורים, הלומדת יחדיו, והיוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה ייחודיים, בהתאם לדרישות ההערכה החלופית בתכנית זו.
- ✓ השתתפות בפיתוח מקצועי בתחום הדעת, היא תנאי הכרחי להשתתפות בהערכת בחינות הבגרות.
- ✓ השתתפות בפיתוח מקצועי בתחום הדעת, היא תנאי לאישורו של מורה בוחן בבית הספר.
- ✓ מורה המלמד יחידות מורחבות בתנ"ך.

ד. ימי עיון תשפ"א

בשנת תשפ"א, ימי העיון בתחום הדעת יתקיימו בכפוף להוראות והנחיות משרד הבריאות. היה ונוכל לקיימם, נפרסם את מועדם תוכנם ומיקומם, באתר תנ"ך ממלכתי.

בשנת הלימודים תש"ף, כחלק ממערך הפתוח המקצועי, קיימנו 6 ימי עיון מתוך 8 המתוכננים, במחוזות שונים בארץ. שניים מהם הוסבו לאפיקים אחרים בשל מגפת הקורונה. ההחלטה לקיים את ימי העיון במחוזות, נובעת מהרצון לאפשר לכל מורה את הנגישות הראויה לקחת חלק בהם. ככל שיתאפשר לנו, ובכפוף למציאות שנכפת עלינו, אנו תקווה שנוכל לקיימם גם השנה. פרסום על כך, באתר תנ"ך ממלכתי.

ה. כנס הקיץ תשפ"א

כנס הקיץ למורי התנ"ך שהפך עד לא מזמן לכמעט מסורת, נדחה עד להודעה חדשה, בשל ההנחיות של משרד הבריאות. אנו תקווה שנוכל לחדש ימינו כקדם, ולהפיק כנס מורים ארצי, לחיזוק וגאווה קהילת המורים לתנ"ך. היה ונוכל לקיים כנס כזה, או במתכונת אחרת ובכפוף לתנאים וההנחיות הבריאותיות, נפרסם באתר תנ"ך ממלכתי.

א. החינוך היסודי

תכנית הלימודים והחלטה בשנת הלימודים

זו השנה השלישית להטמעתה של תכנית הלימודים במערכת החינוך על שלבי החינוך השונים. תכנית הלימודים בחינוך היסודי, מספרת את הסיפור המקראי מראשית ועד לתקופת השופטים. התכנית מהווה מסד הכרחי להבנת האירועים וההתפתחויות בתקופת המלוכה וכינונה של זו בחיי עם ישראל, בתכני חטיבת הביניים. כמו כן, התכנית אינה ספיראלית, חומרי הלמוד אינם חוזרים על עצמם בשלבי החינוך המתקדמים (מלבד מספר פרקים מבראשית ושמות בחטיבה העליונה). לכן מחויבות ואחריות גדולה מוטלת על מורי החינוך היסודי בביסוס הידע, המיומנויות והערכים, כנדרש בתכנית הלימודים, ולהקדיש את שעות הלימוד המוקצות לתנ"ך במסמך המתנ"ה, וללמד את תכנית הלימודים על מרכיביה והיבטיה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

בקיזור, הצעה המבקשת לסייע בידכם בתכנון ובבחירת תכני הלימוד, בהצעות להוראה ולמידה מקוונת, תוך התאמה למציאות המאתגרת הניצבת לפתחנו, בה יהיה שילוב של למידה פנים מול פנים ולמידה מרחוק.

ב. תכנית הלימודים בכיתה א'

במסמך המתנ"ה, ההמלצה ללמד שעה אחת בכיתה א' את **תכנית הלימודים** (עמ' 14-15), המיועדת לשעה זו. התכנית עוסקת בסיפורי ספר בראשית, הספר הראשון ללימוד בכיתה ב'. בתכנית הלימודים, נבחרו סיפורים המזמנים שיח ודיון סביב העלילה דמויות וסוגיות ערכיות. מטרת התכנית להפגיש את התלמידים עם סיפורי התנ"ך והטקסט המקראי על כתבו וכלשונו. מכיוון שתלמידי כיתה א' אינם מיומנים במלאכת הקריאה והכתיבה, הקריאה תעשה על ידי המורה מתוך ספר התנ"ך. האתר החדש מהווה כלי עזר בידי המורה לקריאה מתווכת, מזמינה ומסקרנת של הטקסט המקראי על סיפוריו.

ג. קבלת ספר בראשית בכיתה א'

אנו קוראים לערוך את טקס קבלת ספר התורה, לקראת סיום כיתה א', בסמוך לחג השבועות, ובהתאם להנחיות משרד הבריאות. ההיערכות הרבה לקראת הטקס בסוף כיתה א', לא תפגע בלימוד התנ"ך השוטף בכיתה ב'. ספר בראשית במהדורה המיוחדת, המתאים לתלמידים המתחילים את תהליך הקריאה, יכול להינתן בטקס זה. הספר ישמש את תלמידי כיתות ב' ו-ג', בלימודי התנ"ך. לאחר קבלת הספר, ניתן להתחיל את לימוד פרשת הבריאה, באופן חווייתי ובשילוב תחומי דעת נוספים. הלימוד בכיתה ב' יפתח בלימוד סיפורי הבריאה בהרחבה והעמקה על פי הנדרש בתכנית הלימודים.

7. החינוך העל יסודי

א. חטיבת הביניים

1א. תכנית הלימודים והחלתה בשנת הלימודים

זו השנה השלישית להטמעתה של **תכנית הלימודים תשע"ט** במערכת החינוך על שלבי החינוך השונים. תכנית הלימודים בחטיבת הביניים, ממשיכה באופן כרונולוגי את הנלמד בחינוך היסודי יחד עם לימוד נרחב ממגוון הספרות המקראית. פרקי הלימוד בחטיבה עוסקים בתקופת כינונה וביסוסה של המלוכה, עד לחורבן שתי הממלכות ושיבת ציון. פרקי הנביאים, מהווים נקודת מבט נוספת על האירועים הללו.

פרקי הלימוד ונושאי, אינם חוזרים ונשנים בתהליך הלימוד בחטיבה העליונה, כפי שהיה עד כה. לכן מחויבות ואחריות גדולה מוטלת על מורי חטיבת הביניים בביסוס הידע, המיומנויות והערכים, כנדרש בתכנית הלימודים. אלה מהווים מסד הכרחי לידיע והבנת חומרי הלימוד בחטיבה עליונה לקראת בחינת הבגרות. יש להקדיש את שעות הלימוד המוקצות לתנ"ך בהתאם **במסמך המתנ"ה**, וללמד את תכנית הלימודים על כל מרכיביה והיבטיה. זו האחריות של מורי חטיבת הביניים לעמיתיהם בחטיבה העליונה, שעל כתפיהם מוטלת מלאכת ההגשה לבגרות.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

בקישה, הצעה המבקשת לסייע בידכם בתכנון ובבחירת תכני הלימוד, בהצעות להוראה ולמידה מקוונת, תוך התאמה למציאות המאתגרת הניצבת לפתחנו, בה יהיה שילוב של למידה פנים מול פנים ולמידה מרחוק.

2א. הערכה חלופית 30%

חומרי הלימוד מחולקים ל 70% ו 30%. חלק ה 30%, מכוונים ללמידה עצמית של התלמיד יחד עם הכנת הערכה חלופית לבחירה.

מסגרת הלימוד של ה 30% והכנת הערכה חלופית מטרתה לאפשר הרחבה והעמקה בחומרי הלימוד. כמו כן מטרת הפרקים במסגרת לימוד זו, נבחרו כדי לפתח מיומנויות של לומד עצמאי. לא בכדי, היחידות ללימוד עצמי נבחרו בשל המרכיב הסיפורי שבהן, על מנת להקל את ההתמודדות של התלמיד בלמידה והכנת ההערכה החלופית.

למען הסר ספק, מסגרת ה 30% אינה אומרת שאין מלמדים את פרקי הלימוד בכיתה, אלא הרחבה והעמקה בהם, תעשה על פי כללי ההערכה החלופית. זו מהותה של הלמידה המשמעותית במסגרת הרפורמה. את היחידות ללימוד והערכה חלופית, ניתן למצוא בתכנית הלימודים.

לתשומת לבכם, בתכנית הלימודים לכיתה ט', ההערכה החלופית, מחולקת לשניים. ספר יונה אשר נלמד בתחילת שנה, עם ההקשר המובן, ובחירה של אחד הנביאים המוצעים בתכנית, להיכרות עם הז'אנר הנבואי. שני הנביאים האחרים, המוצעים בתכנית, ילמדו במסגרת הלימודים הרגילה, מסגרת ה 70%. בשל אתגרי התקופה, ספר יונה לא ילמד במסגרת ה 30% בשנת תשפ"א.

הצעות לדרכי הערכה מגוונות, בהתאם לגיל הלומדים ומחווון להערכה, ניתן לקרוא בתכנית הלימודים בעמודים 30-32.

- ✓ המחווון להערכה החלופית, מחייב ומהווה תנאי לעמידה בדרישות תחום הדעת.
- ✓ יש לשמור ולתעד את ההערכות החלופיות, לכל דרישה של המשרד והפקוח על הוראת תחום הדעת. הפקוח ימשיך לבקש את ההערכה החלופית על מנת לעמוד מקרוב לביצועה ואיכותה, באופן בו יבחר, לוודא יישום ההנחיות הנדרשות בתחום הדעת.

ב. החטיבה העליונה

1ב. תכנית הלימודים והחלטה בשנת הלימודים

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

זו השנה השלישית להטמעתה של תכנית הלימודים במערכת החינוך על שלבי החינוך השונים. תכנית הלימודים בחטיבה העליונה, מגדירה את הידע הנדרש להיבחנות בתחום הדעת, יחד עם לימוד ובחירה ממגוון הספרות המקראית, בהלימה לשעות הלימוד המוקצות לתחום הדעת.

בקיזור הצעה המבקשת לסייע בידכם בתכנון ובחירת תכני הלימוד, בהצעות להוראה ולמידה מקוונת, תוך התאמה למציאות המאתגרת הניצבת לפתחנו, בה יהיה שילוב של למידה פנים מול פנים ולמידה מרחוק.

ב2. הערכה חלופית 30%

בהתאם לרפורמת הלמידה המשמעותית, 30% מחומרי הלימוד בכיתה י', ישמשו ללימודי הרחבה העמקה ולהערכה חלופית עצמית. ההערכה החלופית מחולקת לשני חלקים, 15% כל אחת. האחת חובה והשנייה נושא אחד מתוך שני הנושאים המוצעים, לבחירתו של המורה. ההצעה ללימוד והערכה מופיעה בתכנית הלימודים עמ' 35-36.

פרקי הלימוד במסגרת ה 30% מחייבים למידתם בכיתה. לא ניתן להמיר את שעות ההוראה והלמידה המוקצות ל 30% וללמד בהן את פרקי ה 70%.

הצעות לדרכי הערכה מגוונות ומחווין להערכה, ניתן לקרוא בתכנית הלימודים בעמודים 30-32.

- ✓ המחווין להערכה החלופית, מחייב ומהווה תנאי לעמידה בדרישות תחום הדעת.
- ✓ יש לשמור ולתעד את ההערכות החלופיות, לכל דרישה של המשרד והפקוח על הוראת תחום הדעת. הפקוח ימשיך לבקש את ההערכה החלופית על מנת לעמוד מקרוב לביצועה ואיכותה, באופן בו יבחר, לוודא יישום ההנחיות הנדרשות בתחום הדעת.
- ✓ יש להקפיד על ממוצע ציונים ריאלי ותואם את שאר הישגיו של התלמיד, על מנת שלא ייווצר פער בין ההישגים במסגרת ה 70% לבין זו של ה 30%.
- ✓ הערכה חלופית ייחודית ומיוחדת, בגינה המורה מבקש תשלום, חייבת להיות על שני מרכיבי ה 30%, הכוללת עבודות חקר בזעיר אנפין על כל אחד מהנושאים בצידה, ומחויבת בליווי מדריך מפמ"ר לאורך כל השנה בהכנתה ויישומה. האישור לתשלום על ההערכה החלופית הייחודית, יינתן על ידי הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך המלווה את המורה מטעמו.

ב3. הערכה על הערכה

במסגרת תהליך הערכה על הערכה מטעם אגף הבחינות, נבחרים בתי ספר ונדרש מהם להציג את ההערכה החלופית בהתאם למחווין בתחום הדעת. יש להקפיד על ממוצע ציונים ריאלי ותואם את שאר הישגיו של התלמיד.

8. בחינות הבגרות בשנת הלימודים תשפ"א

א. מבנה בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד בשאלון 70% לנבחנים אינטרניים מועד חורף תש"ף, היה המועד הראשון לכיתה י"א בלבד אוכלוסיות מיוחדות, להיבחנות בבחינת הבגרות במתכונתה החדשה. מבנה שאלון בהתאם לתכנית הלימודים מופיע באתר תנ"ך ממלכתי.

במועד קיץ תש"ף בלבד, קיומן של בחינות הבגרות הן בצל תקופת הקורונה. ניתנה האפשרות לבחור מאשכול מקצועות הרוח, מבחן אחד להיבחנות חיצונית, וכל יתר המקצועות נעשתה בהן היבחנות פנימית. כמו כן, נעשו התאמות ומיקוד בחומרי הלימוד להיבחנות החיצונית והפנימית כאחד.

במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד בתכנית 30 – 70 - שאלון מותאם פרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים לנבחנים במבחן מותאם, זהים לפרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים הנדרשים מכלל התלמידים. בעת ההיבחנות בבחינת הבגרות, תלמידים אשר קיבלו אישור מוועדת ההתאמות המחוזית להיבחנות במבחן מותאם, זכאים לבחירה רחבה יותר או להפחתה במספר השאלות שעליהם לענות. התלמידים בתשפ"א, הזכאים למבחן מותאם, יענו בהתאם להנחיות המופיעות באתר תנ"ך ממלכתי.

במועד קיץ תש"ף בלבד, בצל תקופת הקורונה, נקבעו חוקי המענה לשאלון המותאם בהלימה להתאמות והמיקוד בחומרי הלימוד להיבחנות חיצונית.

במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ג. בחינה מתוקשבת בהיקף 2 יחידות לימוד בשאלון 70% לתלמידים בעלי התאמות לימודיות הבחינות המתוקשבות, הן גרסה וירטואלית לבחינות בגרסת הנייר. הן נועדות לתת מענה למנעד רחב של דרכי היבחנות כדוגמת הקראת שאלון, שעתוק, הקלדה על גבי מחשב והכתבה לבוחן ניטרלי. בצד הסיוע לתלמידים הזכאים לדרכי היבחנות נוספות, הן מאפשרות לצוות המקצועי לתת מענה הולם למגוון ולריבוי ההתאמות הלימודיות של תלמידיו.

התלמידים בתשפ"א, הזכאים להתאמות לימודיות ובגינן למבחן מתוקשב, ייגשו לבחינה המתוקשבת בהתאם לתכנית הלימודים וההנחיות במועד הבחינה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

על בית הספר והצוות המקצועי, להיערך לקראת הבחינות המתוקשבות לבעלי התאמות לימודיות. יש להקפיד על תרגול שוטף בדרכי ההיבחנות המקוונות לאורך כל השנה, ולא רק בזמן ההדמיה ומועדה של בחינת הבגרות כפי שיקבעו לתחום הדעת.

על נהלי הבחינה המתוקשבת לבעלי התאמות בדרכי הערכה, בחינת ההדמיה ופרטי המדריכה האמונה עליה, ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ד. בחינות בעל פה

תלמידים אשר עומדים בקריטריונים להיבחן בעל פה, זכאים לקבל התאמה זו בדרכי היבחנות. דרכי ההיבחנות תעשה בהתאם [לנהלים](#) על תנאיה והזמן הקצוב לה.

זכאות התלמידים להיבחנות בעל פה ידועה כבר בתחילת השנה. אנו מבקשים מבית הספר ומהצוות המקצועי להיערך למבחן המסכם, מבעוד מועד ולא לחכות עם ההיערכות סמוך למועד הבחינה. יש להיערך למספר הבוחנים הרשאים לבחון בעל פה ולאישורם, בהתאם לקריטריונים הנדרשים. בעת מחסור בצוות מקצועי הרשאי לבחון בעל פה, יש ליצור קשר עם בתי ספר סמוכים כדי לתאם בוחנים בעל פה, או בצוק העיתים, אף לנייד מורים ותלמידים לצורך זה. אין באמתחת הפקוח מאגר של בוחנים נגישים, היכולים לבחון בעל פה, ולהיענות לצורך זה בבתי הספר. הפקוח יכול לסייע באישור בוחנים בעל פה במקרים חריגים בלבד. לכן היערכות בית הספר והצוות המקצועי נחוצה והכרחית כבר בתחילת שנת הלימודים. במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי

בהתאם [להנחיות](#), אשר פורסמו על ידי אגף הבחינות, מורים הבוחנים בעל פה, חייבים להירשם [למאגר המומחים של המרב"ד](#) מבעוד מועד. מכיוון שתהליך אישור הבוחנים אורך זמן, המלצתנו היא להירשם למאגר המומחים כבר בתחילת שנת הלימודים.

הוקרת תודה לכל צוותי המורים הנרתמים לסייע בהיערכות זו, ובכך מאפשרים לכל התלמידים, אינטרנים ואקסטרנים כאחד, לממש את זכותם זו.

ה. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לעולים חדשים

[תכנית הלימודים לעולים חדשים](#) (עמ' 43), זהה לתכנית הלימודים לתלמידים וותיקים. תכנית לימודים זהה, מאפשרת לצוות המקצועי ללמד את העולים החדשים הנמצאים בכיתת הוותיקים, בהתאמה ומענה הולם לצרכיהם ודרכי ההיבחנות. בחינת הבגרות המיועדת לעולים, תמשיך ותתקיים בשאלון נפרד.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

התאמה ומתן מענה נוסף לצרכיהם הלימודיים, יעשו בשעות ייעודיות, להן זכאים העולים החדשים, או בשעות הפרטניות אשר תיועדנה לכך.

מועד חורף תש"ף, היה המועד הראשון לעולים חדשים, כיתה י"א בלבד להיבחנות בבחינת הבגרות במתכונתה החדשה. כאמור השאלון תואם את המבנה של הבחינה 2 יח"ל חובה, תוך שמירה על העקרונות המנחים בבסיס השאלון לעולים. מבנה שאלון בהתאם לתכנית הלימודים, מופיע באתר תנ"ך ממלכתי. מבקשת לחזור ולהבהיר שאין שאלון מותאם בבחינת העולים.

במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

זכויות תלמידים עולים הנבחרים בבחינות הבגרות ניתן לקרוא בקישור המצורף.

1. תכנית ההיבחנות 30 - 70 לתלמידי כו"ח

פרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים לנבחני כו"ח (כבדי שמיעה וחירשים) במבחן, זהים לפרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים הנדרשים מכלל התלמידים, בהתאמה לתלמידי כו"ח. תכנית הלימודים המותאמת היא ארצית, ומחייבת את כלל התלמידים הזכאים להיבחן בה.

התלמידים הזכאים למבחן מותאם, יבחנו בהתאם לתכנית הלימודים, המופיעה באתר תנ"ך ממלכתי. מבנה שאלון בהתאם לתכנית הלימודים, מופיע באתר תנ"ך ממלכתי.

פרקי הלימוד להערכה חלופית, במסגרת ה 30%, מחייבים למידתם בכיתה. לא ניתן להמיר את שעות ההוראה והלמידה המוקצות ל 30% וללמד בהן את פרקי ה 70%. הרחבה והעמקה בהם, תעשה על פי כללי ההערכה החלופית. הצעות לדרכי הערכה מגוונות, מחוון להערכה, ניתן לקרוא בתכנית הלימודים בעמודים 30-32.

במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

2. הישגי בחינות הבגרות בבחינות החורף תש"ף

עם סיום בחינות החורף, ברצוני לשתף בנתונים, ולהביא בפניכם שוב הנחיות ועקרונות עליהם אנתנו חוזרים בכל מועד. עלינו לתת את הדעת עליהם, וליישם בדרכי ההוראה הלמידה. ההערכה המסכמת, קרי בחינת הבגרות, אמורה לשקף את יישום התובנות והעקרונות במהלך בניית מערך ה.ל.ה לאורך כל השנה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

שאלון	מספר הבחינות	בחינה	ציון שנתי	ציון משוקלל
1281	7662	66.4	75.4	69.9
1261	612	52.3	67.6	60
1284	177	67.3	79.1	72
1264	48	69.2	86.9	78
1272	9	62.8	57.5	63.4

בכל השאלונים, התמודדות התלמידים עם השאלות המכוונות למידע היא נאותה. יחד עם זאת, באותן השאלות המכוונות להבנת המידע, היינו הבניית הידע, ניתוחו, הסקת מסקנות, היקש ויישום, חשיבה ביקורתית, הצגת מורכבות, היינו סדר חשיבה גבוה, כאן ההתמודדות קשה יותר. ניתן לראות זאת בברור בשני השאלונים המרכזיים. תובנה זו חוזרת ומוזכרת בכל אחד מהמסמכים הקודמים, ועלינו המורים לתת עליה את הדעת בתהליכי ה.ל.ה. בכיתה.

הבחינה עם ספר פתוח. פרקי הלימוד, לפני התלמיד. לכן לא נדרש בתהליך הלמידה לשנן ולזכור פרטי מידע. בתהליך ההוראה למידה וההערכה, יש לתת מקום נרחב להבנה, הרחבה והעמקה בסדר חשיבה גבוה, בפרקי הלימוד. כמו כן תשובות התלמידים בנושאי ההרחבה, ונושאי החתך מעידות על למידה חסרה. אנו פוגשים שוב ושוב חוסר בקיאות בסיסית בנושאים, גם כשמדובר בפרטי מידע.

ניתוח נתוני בחינות הבגרות עד לרמת שאלות וסעיפים לכל כיתה, מגיע לכל בית ספר. שוב המלצתנו לצוות המקצועי להשתמש במסד הנתונים הזה, להערכה מעצבת למידה הוראה והערכה בתחום הדעת כל אחד בכיתתו.

ח. החממה הפדגוגית – למידה מצמיחה אדם

המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, ממשיכה לטפח ולעודד מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון בדרכי ההוראה למידה והערכה, תוך מתן מענה הולם למגוון התלמידים וצורכיהם. מורי התנ"ך, מוזמנים לקחת חלק במגוון התכניות בתחום הדעת. לפניכם הערוצים המתקיימים השנה בתחום הדעת תנ"ך.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

1ח. בחינת בגרות מתוקשבת עתירת מדיה 2 יחידות לימוד

שנת הלימודים תשפ"א תהיה השנה החמישית בה תתקיים בחינת הבגרות המקוונת בשילוב מדיה. הערכה מסכמת זו, מחזקת את מרכיבי המדיה בתהליכי ה.ל.ה. השימוש במדיה בדרכי ה.ל.ה, מהווה אמצעי מרחיב, מגוון, מאיר ומבאר את חומרי הלימוד ולא מטרה בפני עצמה. ימי הקורונה, אילצה וזרזה אותנו המורים להשתמש במדיה על כל גווניה. האתגר הפך להזדמנות. נקרתה בדרכינו הזדמנות מצוינת לשלב את המדיה במהלך השוטף של השיעורים פנים מול פנים ומרחוק. הבחינות המקוונות עתירות המדיה, יתנו את המענה המסכם של תהליכים אלה בכיתה.

קהילת המורים, הלוקחים חלק בבחינות מקוונות עתירות מדיה, ישתתפו בהשתלמות מלווה, בה יינתנו כלים ודרכים נוספות לשילובה של המדיה בתהליכי ה.ל.ה.

חידוש מרענן בבחינות המקוונות עתירות המדיה, יופיע כבר בבחינה של קיץ תש"פ, שאלון 1267. לשאלות מספר בראשית וספר שמות, יוצמד קישור לספר תנ"ך דיגיטלי. התלמיד יוכל לפתוח את הקישור ו"לדפדף" בספר התנ"ך כמתבקש.

עוד על [בחינות הבגרות עתירות המדיה](#), על הדרך להצטרף אליהן ופרטי המדריכה האמונה על בחינות אלה, באתר תנ"ך ממלכתי.

2ח. "מבראשית" - תכנית ממירה בגרות

קורס ממיר בגרות "מבראשית", מיושם הלכה למעשה זו השנה השלישית. בתחילה לקחו בו חלק חמישה בתי ספר מרחבי הארץ, תוך התאמה לדרישות המתחייבות. הלמידה ההוראה וההערכה במסגרת זו, חדשנית עם פדגוגיה ייחודית, בה התלמיד, המורה ותכני הלימוד, נרקמים אחרת ויוצרים תהליכי הוראה למידה והערכה מגוונים וייחודיים. תכנית "מבראשית", הנלמדת במשך שנתיים, מאפשרת למידה והוראה אחרת לתלמיד ולמורה כאחד.

אנו מעוניינים להרחיב את מספר הכיתות הלוקחות חלק בתכנית זו, בשנת הלימודים תשפ"א. פתיחת הקורס והרחבתו, מותנה באישור התקציב. לא מכבר ערכנו מפגש עם מורים רבים מרחבי הארץ, וחשפנו בפניהם את האפשרויות הגלומות בתכנית "מבראשית". קול קורא, יפורסם באתר תנ"ך ממלכתי. עם פרסומו אני מזמינה אתכם להציג את מועמדותכם לתכנית "מבראשית", ולהיות חלק מלמידה והוראה חדשנית וייחודית בתחום הדעת תנ"ך ממלכתי.

3ח. תכניות תמ"ר

תכניות תמ"ר, הן תכניות הערכה ממירות בגרות, המופעלות על ידי משרד החינוך. אלו תכניות חינוכיות פורצות דרך, המקדמות למידה משמעותית, תהליכי הוראה למידה והערכה של תכנית הלימודים בדרכים ייחודיות.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ההצטרפות לתכניות תמ"ר, תעשה בהתאם לנהלים ובהתאם למתווה והמחונן בתחום הדעת.

ההצטרפות לתכניות תמ"ר, מחייבת השתתפות המורים בהשתלמות מלווה. בהשתלמות המלווה יינתנו למורים כלים מקצועיים ייחודיים בדרכי ה.ל.ה נדרשים בתוכניות אלה. כמו כן, יינתן ליווי והדרכה מקצועיים מטעם הפקוח על הוראת התנ"ך, למורים המשתתפים בתכניות אלה. פרטי המדריך האמון על תכנית זו, באתר תנ"ך ממלכתי.

ח4. הטמעת פריטים מקדמי חשיבה ועמ"ר בבחינות החיצוניות

שאלות העמ"ר, המוטמעות בבחינות הבגרות, מטרתן ליצור ולזמן שיח במסגרת ההוראה והלמידה. שאלות העמ"ר, בדרכי ההערכה וגם בדרכי ההוראה והלמידה, אינן עומדות בפני עצמן. מקומן בזיקה ישירה לטקסט המקראי, נובעות ממנו ומזמנות שיח ודיאלוג עימו.

אודות המחשבה העומדת מאחורי התהליך של הטמעת העמ"ר וכן דוגמאות לשאלות, ניתן לקרוא במאמר.
עוד על שאלות העמ"ר, ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

בפתוח המקצועי " ברוח נכון חדש בקרב... ", אנו מייחדים השתלמות ייעודית למורים בנושאי שאלות העמ"ר, ושלובן בדרכי ההוראה למידה והערכה. פריטים על הפתוח המקצועי בכלל ובשאלות העמ"ר בפרט, באתר תנ"ך ממלכתי.

ט. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות על פי תכנית 30-70

לימודי ההרחבה בתנ"ך, מטרתם לאפשר הרחבה והעמקה ביחידות הלימוד מעבר ללימודי יחידות החובה. בלימודי היחידות המורחבות יתרונו רבים: שתי יחידות החובה כבר נכללות במסגרת ההרחבה ל-5 יח"ל. בנוסף שתי יחידות מלימודי ההרחבה הן להערכה פנימית ויחידה אחת בלבד מהווה הערכה חיצונית. כמו כן, לימודי ההרחבה מזכות את התלמיד בבונוס של 25 נקודות במוסדות להשכלה גבוהה.

משרד החינוך מעודד פתיחת מגמות הגבר, בתחום הדעת. בהתאם לכך, שעות העידוד לפתיחת מגמה יעמוד על שמונה תלמידים ומעלה, ויינתנו שעות עידוד לפתיחת המגמות בבתי הספר, בכפוף לאישור תקציבי. קול קורא לשעות העידוד למגמות המורחבות, הקיימות והמצטרפות, אמור להתפרסם באתר תנ"ך ממלכתי.

זו השנה הראשונה להחלתה של תכנית הלימודים ביחידות המורחבות. תכנית הלימודים מחולקת ליחידה להערכה חיצונית "הולך כנגד הרוח", ושתי יחידות להערכה בית ספרית פנימית. האחת "שייכות וזרות" והשנייה "מנהיגות במבחן". פרקי תכנית הלימודים ומתווה הלימודים וההערכה ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי. פרטי המדריך האמון על היחידות המורחבות, באתר תנ"ך ממלכתי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

י. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים לנבחנים אינטרניים

שאלון 70%	אוכלוסיות היעד	יחידות לימוד	מועד
1261	תלמידי י"א –אוכלוסיות מיוחדות בלבד	2 יח"ל	חורף תשפ"א
1261	תלמידי י"ב		
1264	תלמידי י"א –כיתות עולים בלבד	2 יח"ל עולים	
1264	תלמידי י"ב		
1261	תלמידי י"א	2 יח"ל	קיץ תשפ"א
1261	תלמידי י"ב		
1267	תלמידי י"א - מתוקשבת עתירת מדיה		
1267	תלמידי י"ב- מתוקשבת עתירת מדיה		
1264	תלמידי י"א	2 יח"ל עולים	
1264	תלמידי י"ב		
1361	תלמידי י"א -יחידות מורחבות	5 יח"ל – יחידת "הולך כנגד הרוח"	

מועדי הבחינות קיומן ומתכונתן, יעשו בכפוף ובהתאם להנחיות שנדרש להם, בגין המצב הבריאותי בשנה זו.

9. נבחני משנה ואקסטרניים

א. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרניים

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

תכנית הלימודים 30-70 בהתאם לרפורמה לנבחני משנה ואקסטרניים זהה לתכנית הלימודים לנבחנים אינטרניים. השוני הוא בדרכי ההערכה. לנבחני המשנה ולאקסטרניים מתקיימים שני שאלונים. שאלון 1261 עוסק ב 70% מתכני הלימוד, ושאלון 1262 עוסק ב 30% הנותרים מתכנית הלימודים. תכנית הלימודים 30-70, מופיעה [באתר תנ"ך ממלכתי](#). דוגמא [למבנה בחינת הבגרות ושאלון לדוגמא](#) תכנית 70%, ניתן לראות באתר תנ"ך ממלכתי. חורף תשפ"א, יהיה המועד הראשון של בחינת הבגרות במתכונת 30%, בהתאם לתכנית הלימודים. מבנה הבחינה יפורסם באתר תנ"ך ממלכתי. במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרניים עולים. תכנית הלימודים 30-70 בהתאם לרפורמה לנבחני משנה ואקסטרניים זהה לתכנית הלימודים לנבחנים אינטרניים עולים. השוני הוא בדרכי ההערכה. לנבחני המשנה ולאקסטרניים עולים מתקיימים שני שאלונים. שאלון 1264 עוסק ב 70% מתכני הלימוד, ושאלון 1252 עוסק ב 30% הנותרים מתכנית הלימודים. באתר תנ"ך ממלכתי [תכנית הלימודים לעולים](#), [ודוגמא לשאלון](#) 70%. חורף תשפ"א, יהיה המועד הראשון של בחינת הבגרות במתכונת 30%, בהתאם לתכנית הלימודים. מבנה הבחינה יפורסם באתר תנ"ך ממלכתי. במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ג. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות לנבחני משנה ולאקסטרניים. תכנית הלימודים ביחידות המורחבות לנבחני משנה ולאקסטרניים, זהה לתכנית הלימודים לנבחנים האינטרניים. השוני הוא בדרכי ההערכה. לנבחני המשנה ולאקסטרניים ביחידות המורחבות מתקיימים שני השאלונים בהערכה חיצונית. שאלון 1361 עוסק ביחידת "הולך כנגד הרוח" 30% מתכני הלימוד, ושאלון 1362 עוסק ביחידות "שייכות וזרות" ו"מנהיגות במבחן", 70% מתכני הלימוד. את פרקי תכנית הלימודים ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי. במידה ונדרש בשנת תשפ"א, להיערכות מיוחדת ובהתאם להנחיות, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ד. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים לנבחני משנה ואקסטרנים

מועד	יחידות לימוד	אוכלוסיות היעד	שאלון 70%	שאלון 30%
חורף תשפ"א	2 יח"ל	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1261	1262
	2 יח"ל עולים	עולים חדשים – כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1264	1252
קיץ תשפ"א	2 יח"ל	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1261	1262
	2 יח"ל עולים	עולים חדשים – כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1264	1252
	5 יח"ל יחידות מורחבות	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1362	1361

מועדי הבחינות קיומן ומתכונתן, יעשו בכפוף ובהתאם להנחיות שנדרש להם, בגין המצב הבריאותי בשנה זו.

10. תכניות ופעילויות להעשרת הלמידה בתנ"ך

א. יוזמות חינוכיות חווייתיות ללימודי התנ"ך

משרד החינוך באמצעות אגף מורשת, מבקש לעודד קיומן של פעילויות ויוזמות חינוכיות חווייתיות, בחינוך היסודי ובחינוך העל יסודי, לעידוד לימודי התנ"ך. לכך, מוקצים משאבים נרחבים, שיאפשרו למורה להפעיל ולממשן בבית הספר. היוזמות המתוקצבות, כוללות למידה מעמיקה ומרחיבה של תכנית פדגוגית שהמורה מתווה, בנוסף לתכנית הלימודים הרגילה, תוך כדי שילוב למידה והפעלה חווייתית. הפעלת היוזמות החינוכיות הללו, מותנת בקבלת תקציב ייעודי ויישומה הלכה למעשה בתקופה מאתגרת זו. בהינתן האישור והתקציב, יצא קול קורא להגשת הצעות ליוזמות חינוכיות חווייתיות בתחום הדעת ויפורסם באתר תנ"ך ממלכתי.

ב. מוזיאון ארצות המקרא

11. פעילויות וסיורי העשרה

שיתוף פעולה נרחב מתקיים בין הפקוח על הוראת התנ"ך לבין מוזיאון ארצות המקרא. מוזיאון ארצות המקרא מציע סיורים והפעלות חינוכיות ללמידה והעשרה, בנושאי תכנית הלימודים, לתלמידי [החינוך](#)

היסודי ולתלמידי החינוך העל יסודי. בתקופה מאתגרת זו, הפעילויות הרגילות מן הסתם לא תתקיימנה במתכונתן. יחד עם המוזיאון ניתן יהיה לבנות פעילות המותאמת לצרכים ולנסיבות התקופה.

ב. משפט לימודי

משפט לימודי מבנים סביב סוגיה לימודית מקראית לדמויות וסוגיות מקראיות, הנערך בשיתוף הפקוח על הוראת התנ"ך ומוזיאון ארצות המקרא, הפך כבר למסורת. המשפט המבנים, מתקיים במוזיאון, בהובלת צוות המורים, תלמידים וצוות משפטי מקצועי, הוא שיאו של תהליך למידה הוראה והערכה, שמתקיים בבית הספר.

עם בחירתה של הסוגיה הלימודית או הדמות המקראית, נעשית למידה מרחיבה ומעמיקה בהובלת הצוות המקצועי בבית הספר. התלמידים והצוות המקצועי נפגשים עם צוות משפטי מקצועי, להכנת משפט על כל מרכיביו. כאמור שיאו של תהליך הלמידה הוא בהפקת משפט מבנים, המתנהל על ידי צוות משפטי מקצועי, העושה זאת בהתנדבות ומתחושת שליחות ותרומה למערכת החינוך.

בתקופה מאתגרת זו, ניתן להתוות ולהסב פעילות כזו בבית הספר, כחלק מהערכה פנימית במסגרת –ה- 30%, העומדת בהנחיות הנדרשות בתקופה זו. צוות ההדרכה עומד לרשותכם, כדי לסייע בהתווייתה של התכנית ויישומה.

ג. "תורה נביאים... וכותבים!"

"שבעים פנים לתורה", ועוד אחת, זו של אלה הבוחרים להשתתף בתכנית ומבקשים ליצור שיח ודיאלוג אישי עם פרקי התנ"ך. תכנית זו מאפשרת לכל תלמיד לכתוב באופן חווייתי ויצירתי, את פרשנותו והתייחסותו האישית לסיפורי התנ"ך. התכנית מיושמת בחינוך היסודי ובחינוך העל יסודי.

העבודות בחינוך היסודי, תשמנה כערכה חלופית, במסגרת ההערכות בתחום הדעת. מחוון לעבודות חלופיות ניתן לראות בתכנית הלימודים (עמ' 22).

העבודות בחינוך העל יסודי, יכולות להוות חלק מההערכה החלופית, המחייבת בתחום הדעת במסגרת ה- 30%, בהתאם למחונן (עמ' 31) ההערכה החלופית הנדרש בתחום הדעת. העבודות הנבחרות מכל מחונן, זוכות לפרסום בספר המופץ לבתי הספר. אלה הזוכות במקומות הראשונים, מקבלים אות הוקרה ופרס במעמד ארצי מיוחד. פרטים נוספים על תכנית "תורה נביאים... וכותבים!" באתר משרד החינוך.

ד. חידון התנ"ך

קיומו של חידון התנ"ך העולמי לנוער ביום העצמאות הוא שיאה של היערכות ולימוד לאורך השנה. בכל שלב הנציגים לומדים באופן נרחב את פרקי התנ"ך, ומתמודדים לעלות לשלב הבא עד למעמד החידון העולמי. אנו זוכים לגאווה גדולה כאשר בחידון העולמי ישנם נציגים מהחינוך הממלכתי, המגיעים להישגים מרשימים ומגלים בקיאות בתנ"ך. אל לנו לשכוח שמאחורי תלמידים אלה עומדים מורים, המלווים ותומכים בתלמידיהם על מנת שיוכלו להגיע למעמד זה. בהוקרה והערכה רבה לתלמידים ולמוריהם.

מעבר לזכות הגדולה בלימוד התנ"ך, ההשתתפות בחידוני התנ"ך על שלביו השונים, מזכה את התלמיד לבקיאות בפרקי התנ"ך, ובהטבות נוספות במסגרת לימודי תחום הדעת בתיכון. על שלבי ההיערכות, חומרי הלימוד, ההטבות למתמודדים ניתן לקרוא [באתר](#) משרד החינוך.

אנו קוראים לכם המורים לתנ"ך, לעודד את תלמידכם לקחת חלק בחוויה לימודית זו, ולסייע בידם בהיערכות בכל אחד משלבי החידון.

ה. העשרות לימודיות - 929

שיתוף הפעולה עם 929, מאפשר לכם המורים, מגוון של פעילויות להרחבה והעשרת תהליכי ההוראה למידה וההערכה. בכפוף לתקציב שמיועד לכך, ניתן להזמין [מרצים](#) בנושאים שונים להעשרת הלמידה וההוראה בכיתה. פרסום יעלה לאתר תנ"ך ממלכתי, [ובאתר 929](#).

בנוסף, 929 השיקו פלטפורמה דיגיטלית בו כל תלמיד יכול ליצור דף [929 משלו](#), עם פוסטים חדשים מפרי עטו, ופוסטים של כותבי 929 לפי בחירתו. גיוון נוסף בידכם המורים להעשרת דרכי ההוראה למידה והערכה בכיתה ובבית.

11. מערך צוות הדרכה

ליווי הצוות המקצועי בבתי הספר על ידי מדריכי תחום הדעת, נועד לסייע בהתוויית דרכי הוראה למידה והערכה בהתאמה לצרכי בית הספר.

כמו כן, צוות ההדרכה נותן מענה וליווי מקצועי לצוות המורים לתנ"ך בתכניות ייחודיות בתחום הדעת, עליהם נכתב לעיל.

בנוסף, במסגרת הפתוח המקצועי "ברוח נכון...", זוכים המורים בתחום הדעת לליווי והכוונה מקצועית, כל אחד במסלול הפתוח המקצועי בו הוא בחר.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

הליווי וההדרכה נעשים על ידי צוות מקצועי מנוסה ומיומן. אתם מוזמנים להיעזר בו. רשימת צוות ההדרכה בחלוקה אזורית, ותחומי אחריות, מופיעה באתר תנ"ך ממלכתי.

אני מזמינה אתכם, ציבור המורים, לפנות אלי בכל שאלה ובעיה הקשורה לתחום הדעת. אשתדל להיענות לפנייתכם בהקדם האפשרי ולתת מענה במידת האפשר. צוות המדריכים הארציים האמונים על תחומים מקצועיים, עומד גם הוא לרשותכם לכל מה שיידרש.

שאו ברכה, ראו טוב והצלחה בעמלכם.

בהערכה רבה,

אנת צ'יז'ן

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממלכתי

העתקים:

דרי מירי שליסל – יו"ר המזכירות הפדגוגית

גבי דליה פניג – סגנית יו"ר המזה"פ ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

מר יובל אוליבסטון - מנהל אגף א' מורשת

גבי דסי בארי - מנהלת אגף א' לחינוך על-יסודי

גבי אתי סאסי- מנהלת אגף א' לחינוך היסודי

מר דויד גל – מנהל אגף הבחינות

מנהלי מחוזות במשרד החינוך

מדריכי תנ"ך בחינוך הממלכתי